

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhó hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Aidélre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 20.

Tiszta bor.

Denaturált szesz lett a Deák-pártból, mikor belé ömlött a Tisza-csoport. A denaturált szesznek pedig az a tulajdonsága, hogy nem vesz fel új, jobb tulajdonságot, hanem csak elveszti a régi jót.

Ez a denaturált Deák-párt aztán mind több és több iszapos, vizenyős anyagot vett fel magába, míg végre csak a denaturáltsága maradt meg, de spiritusz semmi.

Ez a denaturált szabadelvű mocsár 25 évig lepte el politikai életünk talaját, melyen szilárd épületet alkotni nem lehetett, mely ontotta magából a miazmát, a basáskodást ide benn, a lemondás elvét oda künn.

Az ex-lex vihara jött egyszer a mocsár felé és megtisztította a levegőt. Kigyót, békát a fenékre kergetett, avult kórót, mit elsepert a felszínről és Széll úgy gondolta, hogy kár volna lecsapolni ezt a szép vizet. Vissza naturálja inkább tiszta borra, csak jó boreszenciát lelne hozzá.

De kár volt belé csatornázni a nemzeti pártot ebbe a lötytedékbe. Nem lett biz attól jobb izü, még jó, ha az eszencia is el nem romlik. Most még felszínen uszik, el nem keveredett — ne is keveredjék.

Ha az első fuziókor Tisza-párttá tudott romlani a Deák-párt, most, a második fuziókor tessék neki Apponyi-párttá javulni, vagy! — tessék csatornázni mi-

niszterelnök ur. Kissé sáros és kemény munka, de meghozza a hasznót. A felszabadult láp-föld jó föld, tessék megkérdezni Tisza Istvánt.

Ennek a lecsapolásnak pedig igen egyszerű módja van, melyre rá is mutatott az ifju, de praktikus Hegedüs Loránd, csak egy csatornát kell húzni, a parlament felosztását, egy zsilipet megnyitni, az új választást és elfolyik nyomtalanul a mocsár vize és tiszta bor kerül a pohárba.

Nem hisszük a szabadelvűpárt minapi belső meghasonlása után, hogy radikális kúra nélkül egység és béke legyen a pártban, de nem is óhajtja senki.

Liberális elv, hogy vesszen a régi. A Tisza-uralom pedig olyan régi már, hogy még a fogas is elavult, melyre elveit akasztotta. A megye teremből a muzeumba került régen.

Érthető különben a klikk erőszakoskodása.

Ha egy részvénytársaság megbukik, p. o. a Románia csillaga, bizony kevés Jób akad a részvényesek között. Prolongációkkal, póthitelekkel menteni igyekeznek, amit lehet.

Ez a csoport is olyan szépen berendezkedett már e hazában, hogy Kárpátoktól Adriáig törzsek szerint volt felosztva az ország az ő választott népe számára. Egy-egy család épp úgy örökölte a hivatalokat apja után, mint a jószágot vagy adósságot s nem egy csecsemőt szólíthatott a dadája egész bátran szolgabíró, vagy főispán urnak. Biztos, hogy az lett.

Aztán meg mennyi nagy embert szült ez uralmi korszak. Grófot, bárót, főrendet szállítmány számra, oszlopos politikust, művészt, műismerőt tetszés szerint s ime, olyan korszak következett, mikor már a kedves papákat sem lehet nyugodtan titulálni, mert hallatlan, de megcsik, hogy kiesik, az örökösödési pragmatika pedig épp fel van zavarva.

A nagy emberek pedig! Akár csak a búr háboru az angolt, oly kicsinyre zsugorította a régi oszloposokat az új éra.

Farka vágását a kigyó nem felejtí s ha elég bátor volt valaki ez operációt elvégezni, keblén ne melegitse aztán.

Apponyi nagy optimista volt mindig, most is az. De amint beszédében felemlíti a tegnapelőtti incidens, kifejezései határozottak és ultimátumszerűekké válnak.

Helyes. Lássák be, hogy denaturált szeszből nem lesz konyak, akármi jót is öntsének belé. Ne keseredjenek el, tartsák magukat és vágják ki azt a csatornát, huzzák fel a zsilipet.

Tiszta bort a pohárba! P—y.

Az igazság a kvótában.

Ismét aktuális lett a kérdés, hogy ki okozta tulajdonképen a kvóta felemelést és hogy Bánffy mit, mikor és hogyan ígért ebben a tárgyban? Ez a kérdés dominálja a helyzetet.

E kérdéstről a M. E. L. a következő érdekes leleplezést közli:

A 35 százalékos kvótát nem Bánffy Dezső, hanem Ó Felsége a király mondotta ki először. Maga Bánffy Dezső meg hatalma hevében baráti körben következőképen mondta el a dolgot.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kapitány ur szolgálója.

(Rajz.)

François Coppee után: Idem.

Kapitány uram meglehetősen szontyolodott arcuzal álldogált a ház kapuja előtt. Egy nehezen szelelő szivart szivott s végig tekintett az utcán, melynek láthatárán ép akkor bukkant fel mintegy fél tucat gágogó liba, melyeket egy tíz évesnek látszó leány gyermek terelgetett maga előtt. A lányka egy suhogó fűzfavesszővel kormányozta a fehér tollasok csapatát.

A kapitány tekintete szórakozottan siklott el a nehezen tipegő szárnyas sereg fölött, mely alkalommal azt a tapasztalatot tette, hogy a lánykának egyik lába fából van. A kemény harczi ellágyult. A szívében megbizsergett valami. Afféle begyöpösödött kemény agglégényi szive volt a kapitánynak, mely azonban néha napján éppugy hasonlított egy aggszűznek a szívéhez, mint egyik tojás a másikhoz. A kis invalidusnak látása tehát, mely a katonai kinos amputációkat és az égetett sebek fájdalmát juttatta eszébe, mélyen megrendítette őt. Csaknem testileg is érezte a fájdalmat a szegény teremtes láttára, kinek egy viseltes, tépelt szoknya és egy durva szövésű ing fedte a tagjait. Mily biztosan és bátran ugrott ide oda a gyermek az egyik meztelen és másik durván

kifaragott falábalával tollas védencei után a poros utcán!

A libák nagy gágogás közt dűczögtek be az udvarra. A kis lány is követni akarta őket, a kapitány azonban feltartóztatta őt utjában, azt a kérdést intézvén hozzá:

— Ugyan mi a neved, piczikém?

— Pierrette, kapitány ur! — A kis lány félénken nézett fénylő nagy fekete szemével az öreg katonára és félresimitotta napsütötte kezeivel a homlokára omlott hajfürtöket.

— Bizonyosan a házbeliak közé tartozol te is, ugy-e? S csodálatos, hogy én mégsem látalak téged itt azelőtt.

— Szólgálatjára. Én is abban az udvarban lakom, és igen jól ismerem az urat. Mindennap hallom, a mint este haza érkezik, mert mindig felébredek a lárma, a mit okoz. A háló kamrában ugyanis a kapitány ur lakásának lépcsője alatt van.

— Igazán, fiam? Akkor hát ezentul lábujjhegyen fogok hazamenni. De hát hány esztendő is vagy te tulajdonképen?

— Tíz esztendő, kapitány ur. Mindszentkor leszek majd tíz esztendő.

— Nemde rokonod a háziasszony!

— Oh nem, csak cselédje vagyok neki.

— Milyen bért fizet neked az asszonyod?

— A kosztot és a háló helyet a lépcsők alatt.

— S hogy esett a szerencsétlenség a lábaddal te szegény kicsikém?

— Ugy, hogy egy tehén őt esztendő korbomban átdőfte lábszáromat.

— Anyád, apád élnek?

A lány fekete arca elvörösödött. — Én talált gyermek vagyok. — Válaszolt egy kissé nyers hangon a fogai közül, azután szelesen köszönt és oly gyorsan távozott, a hogy csak a falába engedte.

A kapitány hallotta még néhányszor, a mint a száraz mankó a kövices udvaron egyet-egyet koppant, de aztán eltűnt a lány az ő szemei előtt.

— Ejnye, lánczosadta-teremtette! — dörögött magában a kapitány, mialatt gépiesen indult meg szokott utján, mely a kávéházba vezetett. — Ez egy cseppet sincs rendén. A sebesült katonát kórházba szállítják az invalidusok közé, még zsoldot is kap, ha hadi érdmet szerzett. Legalább egy kis dohányt vásárolhat magának az istenadta a pár garasa árán. És ennek a nyomorék gyermeknek törni-zuzni kell magát azért, hogy nyomorult falatját megkeresse. Nem, ez nincs sehogysem rendén. Ezt nem volna szabad megengedni.

Mialatt a jószívű kapitány tisztába jött magával amaz igazságtalanság irányában, melyet a sors némelyek ellen elkövet, lassan-lassan eljutott a kávéház küszöbéig. Bent azonban olyan nagy csapat kék bluzos vendéget vett észre, olyan vad kacagást és billiárd golyó csattogást hallott, hogy egyszerre kényelmetlenül érezte magát s elment a szórakozástól. Elhatározta, hogy nem lép be a kávéházba és rossz hangulatban ballagott hazafele. Hazaérve szobáját olyan kietlennek, hidegnek találta. Ágy

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 20.

Perczel Dezső elnök az ülést 10 órakor megnyitja. A jegyzőkönyv felolvasása után bemutatja Borsod vármegye közönségének feliratát a kvóta felemelése ellen. Jelenti továbbá, hogy az interpellációs könyvbe be van jegyezve *Hentaller* Lajosnak tegnapi sürgős interpellációja s ezenkívül dr. *Major* Ferencnek a consulátusi vizsgákra vonatkozólag a miniszterelnökhöz intézett interpellációja.

Következik a napirend.

A kvóta-vita.

Oláh József: Habár tisztában van azzal, hogy a függetlenségi párt harcra a kvóta felemelése ellen eredményre nem fog vezetni, mert a nagy többség leszavazza, mindazonáltal a párt kötelességét teljesíteni fogja és ulolsó leheletig küzdeni fog.

A kvóta felemelése által mi Ausztria érdekeit szolgáljuk, erre pedig semmi szükségünk nincs.

Felsorolja továbbá az ebből reánk háramló hátrányokat és arra a konklúzióra jut, hogy a javaslatot nem fogadja el és pártolja Kossuth határozati javaslatát. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Most mintegy varázsütésre megtelenek a padok és következik a várva-várt beszéd.

A legnagyobb csend közepette felállt gróf *Apponyi* Albert.

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert gróf: T. képviselőház! Minden képviselőre nézve kötelesség az, hogy az után induljon, a mit az ország érdeke kíván.

Fennállhatnak azonban egyesekre nézve azon egyéni, erkölcsi kötelezettségek, a melyek a kötelességnek összeütközését állapítják meg. Hogy ez az én helyzetem, abból én titkot nem csináltam, nem is csinálók és akkor az ország és a parlament előtt be kell számolnom, hogy a kötelességnek ezen összeütközését hogyan oldottam meg és miért oldottam úgy meg, a mint azt megoldottam. (Halljuk! halljuk!)

Az ország érdeke tisztelt képviselőház, — nyíltan és kerekén megmondom — én szerintem az ma, hogy bár azzal az áldozattal is, a mely a szőnyegen fekvő törvényjavaslatban foglaltatik, a kérdést megoldásra hozzuk és az által a közgazdasági kiegyezéssel kapcsolatos, az Ausztriával fennforgó pénzügyi és közgazda-

Ö Felsége, mikor közte és Bánffy között először szóba jött a kiegyezés és a kvóta, azt mondta, hogy Ausztriában mindent keresztül lehet majd vinni, még a fogyasztási adók átutalását is; de Magyarországnak nagyobb kvótát kell fizetni; mire Bánffy azt kérdezte:

— És mekkorának gondolja Felséged a magyar kvótát?

— Mondjuk 35 százalék — volt a válasz.

— Magyarországon nincs — felelte Bánffy — olyan államférfiu, a ki képes volna ezt keresztül vinni.

A király erre nevetve mondta:

— Hát talán 34.99%.

Most már Bánffy is nevetve felelt:

— Ezt sem Felség.

— Akkor mondjuk komolyan — folytatta a király — 34.9 százalék.

Mire Bánffy azt mondta:

— Talán lehet; de csak úgy, ha az illetékes bizottságok erre alapot találnak és meg tudnak egyezni.

Ez volt az egyetlen és utolsó beszélgetés ebben a tárgyban. A király ezt Badenivel közölte, Badeni Bilinskivel, a ki már ez alapon nyilvánosan kijelentette, hogy az osztrák engedelmények »corollariuma« 35 százalékos kvóta lesz és ez képezte Kaizl programját is, a ki már elődjei aktáiból merítette a számarányt.

Az osztrák kormányok egymás átirataiban folyton hangoztatták a 35 százalékos kvótát, de erre vonatkozólag a magyar kormánytól soha választ nem kaptak. A magyar aktákban és átiratokban a kvóta magasságáról nincsen egyetlen betű említés és sem Bánffy, sem miniszterei sehol hivatalos formában soha sem mondtak kvótaszámot.

Bánffyk most azt mondják, hogy ahhoz senkinek semmi köze, hogy Bánffy mit beszélt bizalmasan a királylyal, de még ahhoz sem, hogy mit beszélt Bánffy esetleg privatum az osztrák miniszterekkel. Olyan hivatalos akta, vagy nyilatkozat egyszerűen nem létezik, melyben Bánffy a kvóta iránt bármilyen kötelezettséget vállalt volna.

Ezzel szemben Széllék azt mondják, hogy Bánffy magatartását a király pozitív ígéretnek vehette és vette és ezért közölte is Badenival. Az osztrák kormányok átirataikban mindig emlegették a 35 százalékos kvótát és a magyar kormány állandó hallgatását bátran hallgatag beleegyezésnek vehették és így mégis csak Bánffy a kvótaemelés oka és Széllé az érdem, hogy néhány tizedet lefaragott.

Ez a szabadelvű-párt Eris almájának hü fotografiája.

függönyeinek színe vetekedett a kiszivott tajték pipáival, a padló csupa piszok, szivarvégekkel telehányva, az asztalokon és divánokon annyi por, hogy az ojjak segítségével költeményeket lehetett volna megörökíteni a butorokon. Szemeit végig jártatta az üresen meredező falakon, alkotta melyeknek egyedüli díszét az a régi módi kép mely a híres Poniatovszky-féle lengyel herceget ábrázolta a lipcsei nagy csatában. Azután szemlét tartott a ruhatára felett. Ruhaneműi rettentő állapotban voltak: a nadrágok zsebei kiféselve, a harisnyák lyukasak, a gombok az ingekről leszakadva.

— Nekem női kiszolgálás kell, az már egyszer kétségtelen! Összegezte a tapasztaltakat a kapitány. A derék hazafi a perczenben a kis mankós lányra gondolt. »Egész bátran meglehetném, hogy a mellettem levő kis szobát ennek a kis teremtsének kivegyem. A tél olyan gyorsan közeledik már, mint a mesebeli csizma, mely minden léptével 7 mérföldet tesz s a kicsike csonttá fagy majd a maga kis odujában. Szeretném tudni, miért ne tehetné meg, hogy a szobámat kitakarítsa, a mosásba adott fehérneműt megfoldozgassa, a csizmáimat kitisztítsa. Egyszóval miért ne lehetne a kicsike az »én inasom«.

Egyszerre sötét felhő ereszkedett rá arra a ragyogó képre, melyet a kapitány festett magának arról a rendes gazdálkodásról, melyet a saját házában legközelebb meghonosít. Eszébe jutott kapitány uramnak, hogy a negyedévi lakbér felvételének ideje egy kissé még messze

van, holott havi fizetése, mint a hold, erősen fogyóban volt már, a kávéházi kontó ellenben jócskán felszaporodott.

— Igazán nyomoruság az élet, ha az embernek üres a zsebe — monologizált a kapitány. — S hozzá még meg is lopják az embert. Az az adó, melyet én a kávéházban fizetek, egy kissé mégis csak magas; a többiek rendszeren elnyerik a pénzemet s azonfelül az én zsebembe megy az is, a mit az én nagy torku játszótársam, ez a szakállas gödény a kávéházban elfogyaszt. Szavamra mondom, hogy ez a rongyos bézique-parti nem ér fel azzal a pénzkiadással, a mibe nekem belekerül. De nini! Hogy is lenne csak? Hátha a kicsike főzne ezen-tul a számomra? Reggel egy kis rántott levest, délben valami sültet, este pedig ragout-t krump-lival és szalonna koczkákkal. Ez igen egészséges táplálkozás lesz s mindaketten jólakunk majd mellette. Ugy ugy! Megfogom próbálni!

Azzal a kemény elhatározással, hogy feltett szándékát végre is hajtja, távozott a kapitány hazulról. A háziasszony egy tenyeres-talpas gazdasszony, és a kis rokkant ép nagy munkában voltak, a mint az utca felé tartott. Az istálló trágyát iparkodtak nagy vasvillákkal az udvar végében halomba rakni:

A kapitány odament a háziasszonyhoz s röviden, himezés-hámozás nélkül megkérdezte tőle: »Tud-e a kicsike főzni, mosni, fehérneműt foldozni s a butorokat a portól letörölni?»

— Kit kérdez? Már mint Pierrette?

S mi okból? . . .

sági kérdéseknek egész komplexumát nyugyó pontra juttassuk. (Helyeslés a jobboldalón.) Egy hang a szélsőbalon: Az nem lehet.

A mai állapot: közgazdasági haza közgazdasági önállóság nélkül, a legrosszabb. Ebből két kivezető ut van: vagy kiegyezés, vagy önálló vámterület. (Helyeslés a szélsőbalon.) Az önálló vámterület nagy krizissel járna.

De a győzelmes csatáknak is vannak áldozatai és azért, ha ezt a krizist egy egészben véve elfogadható kiegyezés alakjában el lehet kerülni, én az egyéni felfogásom szerint ezt tisztán közgazdasági szempontból a jelenlegi körülmények között *Magyarországra* nézve biztosabbnak és mert biztosabbnak, előnyösebbnek tartom. (Helyeslés.)

Már pedig t. Ház, mikor én ugyaezeknek a kérdéseknek komplexumát az ügyek korábbi stádiumában bíráltam, kifogásoltam olyan indokokból és olyan tételekből kiindulva, melyeket én igen súlyosoknak tartottam.

Két kifogásom volt a kiegyezés ellen, az egyik az, hogy az *előző kormány 10 évre kontemplálta* a vámszövetség megkötését annak bevallásával, hogy a jelenlegi vántarifa Magyarország érdekeinek nem felel meg, anélkül, hogy gondoskodás történt volna, hogy az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejártával a vántarifa a mi érdekeinknek megfelelő módon eszközöltessék, a másik kifogásom pedig az, hogy a *fogyasztási adók* ügye, bár fináncziális károsodásunk orvoslásáról gondoskodás történt, a mit haladásnak akkor is elismertem, közgazdasági szempontból kielégítő megoldást nem nyert.

Ezek közül az *egyik kifogás már elesett*, mert az idegen államokkal kötött vámszerződések ezek lejártá után a mi érdekeinknek megfelelőleg eszközöltetni fognak. A másik kifogásom fennáll ma is, azt elismerem, de az egyik lényeges kifogásnak eleste folytán ez a kiegyezés ma mindenestre egészen más színben tűnik fel előttem mint akkor, a mikor mind a kettő teljes erejével állott előttem. És még egy új alkotó eleme van az új kiegyezésnek, még pedig az, hogy idegen államokkal kötendő kereskedelmi szerződéseknek lejáratá ideje okvetlenül kell, hogy össze essék a magyar osztrák vámközösség lejáratá idejével.

Ezzel a korrekúrával ennek a kiegyezésnek *most már más képe van*.

A tegnapi Pulszky-Szentiványi affaire.

Abban a kontroversiában, a mely a tegnapi napon oly nagy mozgalmat idézett elő, hogy nem lehetett volna a kvóta-ügynek a megoldása a mult kormány alatt, a mult kormány közremű-

— Tud-e, vagy nem tud?

— Már hogyné tudna! Hiszen árvaházba nevelkedett. Ott hamar megtanul az ember mindent.

— Mondd csak kicsikém — fordult most a kapitány jóval szilárdabb hangon a kis leányhoz — nem félsz tőlem egy kicsit?

A kis rokkant tagadólag intett a fejével.

— Nem volna kedved nálam szolgálni?

A leány fejével bólintott: »Oh igen szívesen!«

— Nos és asszonyság szintén? — kérde a háziasszonyt. — Rám merné bizni asszonyság kicsikét? Mert nekem komoroyokra van szükségem.

— Ha gondját viseli és enni ad neki, miért ne! Tőlem viheti. Csak rajta!

— Ugy tehát megegyeztünk. Tessék, itt van husz frank! Vegyen rajta a kicsikének egy kabátot, szoknyát, egy pár csizmát és belevaló harisnyát, holnap majd a többit is elintézzük.

A kapitány barátságosan megcsipkedte a leány arcát s jókedvűen dudorászva távozott.

— Ezentul takarékoskodnom kell egy kicsit a »bock« szivarokkal. Korlátolnom kell a füstölést. — Beszélget magában a jószívű katoná. Az abszinth is csak alkohol, tehát szintén egészségtelen bézique! No hébe-korba egy párti csak megjárja. Hiába, itt nincs kifogás, nem használ semmi mentés! A kis invalidusról muszáj gondoskodni. Így van ez jól, így van ez rendén! . . .

ködése mellett, abba nem bocsátkozik, csak egy esetben, ha a kormányt támogató pártnak soraiban is találkoznának olyanok, a kik czélszerűnek tartanák a *kontroversiának folytatását*; ebben az esetben természetesen a maga felfogásának kifejtésével nem marad adós. De nem hiszi, hogy azok közül kik a kormány politikáját őszintén és utógondolat nélkül akarják támogatni, akadnának, a kik ennek a kontroversiának folytatását czélszerűnek tartanák. (Helyeslés.) Az ellenzéknek pedig egyetlen árnyalatával sem fog arról vitatkozni, mert nagyon természetesnek találja, hogy az ellenzék a szabadelvű párt azon átalakulásának, a mely ezen a télen létrejött minden gyenge pontját, a melyet mindenki ismer, a melyet a szülő konstatált azon a napon itt a Házban, mikor első alkalommal szólalt föl, mint a szabadelvű párt tagja, t. i. a multa vonatkozó lényeges vélemény eltéréseket. Nagyon természetesnek tartja, hogy az ellenzék ráteszi a kezét, ránehezedik egész súlyával ezekre agyenge pontokra. (Tetszés.) A kérdésnek ténybeli oldalára tegnap a Ház hallott annyit, a mennyit az egyetlen hiteles korona tanutól, a pénzügyminisztertől hallhatott. Szólott ott hagyja a kérdést a hova a pénzügyminiszter nyilatkozata azt állította, a ki tegnap mordított annyit, a mennyit jónak látott és a minél többet minden valószínűség szerint meg nem tudhat a Ház.

A kérdés kifejtésének kombinatív részére pedig azért nem megy át, mert ez nem volna egyéb, mint megújítása annak a kontroversiának, a mely ország-világ tudomására fennállott és *fennáll ma is a szabadelvűpárt egy része a másik része között, a mennyiben az egyik része a mult kormányt támogatta, a másik része pedig a mult kormányt egész erejével ostromolta, a mely differenzia a történelmi, (Élénk helyeslés), a melynek elenyésztését a szülő semmiféle fogástól, semmitéle mesterséges simitástól nem várja és az, hogy az a differenzia olykor kipattan, sem aggodalmat, sem fájdalmat nem okoz, hanem várja egyszerűen attól, hogy mindenki, a ki erre vállalkozott, a jelenlegi kormánynak programját és kormányzati irányát minden utógondolat nélkül a legnagyobb őszinteséggel támogassa. (Helyeslés.) Az ellen azonban tiltakoznia kell, hogy ha a multa történetéből vett, akár hivatalosan konstatálható, akár nem konstatálható, bármely számadattal, a mely a jelenleg javaslatba hozott kvóta viszonyánál alacsonyabb, a jelenlegi kormány ellen támadási objektumot akarnak csinálni. Ez az összehasonlítás az igazság legelemibb követelményeinek sem felel meg.*

Nem változott semmi.

Azt állítja az ellenzék, hogy nem változott semmi. Más lett a vezetés, más a kormány, — s nem történt egyéb semmi. A vita folyamán sok adomát hoztak fel, ő is hozzájárul egygyel a vita kedélyesebbé tételéhez.

Egy földesur, kinek sok ezer holdnyi kuriája volt több órányira a vasutól, nem tudott a kuriájából kimozdulni, csak igen-igen ritkán. Végre vasutat építettek oda. Nagy volt a boldogsága, mert már utazhatott, a mikor akart. De csak két évig tartott az elégedettség, akkor elkezdett zugolódni:

— Micsoda vasut az, mely ily lassan halad. Gyorsvonat kellene. (Derűtség).

Ez is megtörtént. Meg volt a gyorsvonat, nagy volt a boldogság megint. De ismét csak rövid ideig, fél évig tartott. A földesur zugolódott:

— Micsoda gyorsvonat az, mely annyi stáción megáll, holott öt óra helyett három óra alatt lehetne Budapestre érni! (Zajos derűtség).

Ilyen a politikai elégedettség is. Azelőtt, mikor mozdulni se bírtak, jó volt a lassu vasut is, de most már gyorsabbat követelnek.

Huszonöt év óta, mióta a politikai pályán működik, mindig az volt törekvése, hogy a 67-es törvényekben lefektetett közjogunk korrekt, loyális és hű alkalmazása jusson érvényre. Történt-e valami a jelen kormány alatt, mely e törekvés ellen szólana? Nem. Törekvése volt az, hogy a polgári szabadság megvédésék intézményeiben és kezelésében s hogy a választási szabadság biztosítottassék.

Kiállítások a szélsőbalon: Láttuk Nemes-Ócsán.

Apponyi: Nem ismerem annak körülményeit, de annyit tudok, hogy az az előző kormány alatt történt. A mult választás a mult kormány ténye s a jelenlegi kormány mellett, de ellene nem bizonyít. Ellenben a választók összeírása kifogástalan lojalitással történt.

Amiért ő 25 évig küzdött, az a megoldás stádiumába lépett. Ha ő ezt akadályozná, ha az ennek megvalósítására szövetkezett erők szövetségét megláztatná, akkor hűtlen lenne programjához, bár mint hirdető is azt. Minden a megvalósulás stádiumában van, amit kívánt, kivéve a kvótaügyet, mely nem elvi, hanem incidenciális kérdés.

Hogyan állana maga előtt, ha azért az egyért hűtlen lenne programja kilencz tized-réséhez?

Reverzálást nem adott, de programot. Mikor ő megcsinálta ezt a mérleget, kötelessége az volt, hogy választói elé lépjen. Ezt megtette.

Felkiállítás: A leköszönés! Az új választás!

Apponyi: A leköszönés ugyanazt eredményezné, amit a front-csinálás, a hűtlenség. Ez a szökés lenne. Az ő 25 éves politikai multja oly bástyát emelt körülötte, mely az ily támadások ellen megvédi. (Zajos tetszés a középben.) Ezek az okai, hogy a javaslatot elfogadja. (Éljenzés a középben).

A Hier a kvótavítában.

Fáy István: Sajnálja, hogy Széll Kálmán nem vette programjába a jog, törvény és igazság mellé a *hazafiságot* is, de úgy gondolta, hogy az az ő lelkében él — csalódott. Bizonyítja ezt a Hentzi-szobor leleplezése. Tudta, hogy ama szobor elé kivezénylik a honvédséget. Tudta, hogy ott meghajtják a magyar zászlót, amaz ember szobra előtt, aki esküszegő és áruló volt. (Tetszés a szélsőbalon.) Az országgyűlésnek királyi kéziratval való elnapolása csak azért volt szükséges, hogy ez a Hentzi-koszorúzás megtörténhessék. (Ugy van! ugy! a szélsőbalon.) Szól ezután a hier-ről, a nemzeti nyelv megalázásáról. Szeretné tudni, az alkotmány melyik czikke ad jogot erre a kormánynak, vagy királynak?

Dániel Gábor elnök: A király nevét nem szabad a vitába vonni. (Nagy zaj a szélsőbalon. Hogy is ne! A kvótába beleavatkozik! *Elnök* csenget.) Én úgy tudom, hogy mi egyenlő jogu szerződéses felek vagyunk, a nemzet és a király. (Ugy van a szélsőbalon.) Rátér a kvótára, majd arról szól, sajnosan tapasztalja, ez a kormány se tudta lerázni a bécsi rabbilincset. Egyike volt ő azoknak, akik a Bánffy elleni kemény harcot viták s akik hittek, bíztak Széll Kálmánban. De ezentul már nem tud benne bízni. Akár Bánffy, akár Széll, az utóbbi esetben még rosszabb a helyzet, mert a nemzetet egy keserű csalódás érte.

Szól azokról a vádakról, melyeket a függetlenségi pártra szórnak, hogy Bánffyt szolgálják. Ő nem szolgálja se Bánffyt, se Széllt, se semmiféle pártot, ő egy czélt szolgál: imádott hazája boldogulását. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Azt is mondták, hogy az ő pártja sárral dobál. Ez ellen ő tiltakozik. A politikában okokkal harcolunk, de nem sárral, mert aki sárral dobálódik, az magára a dobálóra hull vissza. (Zajos tetszés a szélsőbalon.)

Polemizál ezután Horánszkyval, akinek nem az volna feladata, hogy meggyőződése ellenére szavazza meg a kvótát, hogy akciót indítson ellene. Határozati javaslatot ad be, hogy a fogyasztási adók át nem utalásából eddig származott kárt: 65 milliót Ausztria fizesse vissza.

öt perc szünet.

Szünet után *Visontai Soma* és *Sturmann György* beszéltek a javaslat ellen.

Major Ferencz dr. interpellált a magyar nyelvnek a konzuli vizsgálatokon való mellőzése miatt.

Biharvármegye közgyűlése.

— Első nap. —

Nagyvárad, decz. 20.

Biharvármegye törvényhatósága ma kezdte meg téli rendes közgyűlését, mely a tárgyszorozat nagy anyaga miatt, még holnap is megtart.

A közgyűlés iránt nem mutatkozott valami nagy érdeklődés a bizottsági tagok közt, mert igen mérsékelt számban jelentek meg.

— Meglesz az mi nélkülünk is! — így gondolkoznak a vidéken, ami igen valószínű is, mert sem szavazást, sem semminemű kiéleült politikai kérdés nem forog szőnyegen.

Keszthelyi Zoltán t. b. főjegyző szinte sajnálja azt az időt, amit a horribilis névjegyzék felolvasásával tölt el, mert csak itt ott lehet hallani egy-egy igent az üres széksorok közül. Még a közgyűlés szigorú pontosságú látogatója, *Vidovics György* t. b. kanonok P.-szőlősi plébános is hiányzott egy ideig, ami nagy feltűnést is keltett azok előtt, akik megszokták őt ott látni a közgyűlési asztal sarkánál. A jó vidékiek az alispáni jelentés monoton hangjai mellett már még a disznótorokat, keresztelőkötés és minden szenzációsabb vidéki eseményeket letárgyalták maguk közt, amikor megjelent a ősz szőlősi plébános és elfoglalta szokott karosszékét.

Tehát valaki mégis figyel már a tárgyszorozat pontjaira és most már annál nyugodtabban folyt a diskurzus.

Valami derült kis téli történet járt szájról-szájra a teremben bizonyos sárréti disznótorról, ami nem történhetett meg, mert hajnalra az óla üresen lelték, a jóféle konyafüleket ugyanis valami még a jó idők zsirján növekedett tolvaj elhajtotta az éj csöndjében. A dologban az keltett derűtséget, hogy a disznótorra vendégek voltak invitálva, akik egytől-egyig meg is érkeztek. De hát az ól üres volt, a csendőrség pedig még csak *nyomon van*. A körösvölgynek is meg volt a saját külön története. A minap ugyanis egy körösvölgyi birtokos, — amikor a hóolvadás volt — szánnal jött be jókor reggel, de este felé a lovakat szán nélkül küldte haza, ő maga pedig vonaton utazott haza.

— Miért? — kérdezték mindenfelé.

— Mert estére már nem volt szánut, — hangozott nagy derűtséget keltve.

Egyszer valami szavazás féle is volt, ami félbe is szakította az adomázást.

Mikor a zsongás elnyomni kezdte a felolvasó hangját, az elnöklő főispán türelmetlenül közbe szaporán:

— Méltóztassanak a bizottsági tag urak az előterjesztést meghallgatni.

*

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beóthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán t. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán, Balogh Elemér, Balázsházy Iván, Beóthy Lajos aljegyzők, dr. Gyöngyössi István t. alügyész; továbbá Szabó József, Radnay Farkas, Széchenyi Jenő, Örley Kálmán, Telegdy József, Markovits Antal, Vidovics György, Miskolczy Ferencz, Bérczy Imre, Nadányi Jenő, Baranyi Gábor, Tamásfalvy Thury Ignác, Csapó Sándor, Korda András, Mütter Ferencz, dr. Fráter Imre, Pakala Tamás, Csumpe Tivadar, Kiss Elek, dr. Vajda Kálmán, Hoffmann Henrik, Bodó Bertalan, Ötvös Cyula, Juricskay Ákos, Juricskay Dezső, Juricskay Vid, Ertsey Dezső, Lázár Zoltán, Nyisztor Alajos, Petrovics Ferencz, dr. Fássy Lajos, Jakabffy Lipót, dr. Márkus László, Mihucz Péter, Balogh Lajos, Erdélyi Dezső, Racsek pános K. Farkas Ferencz, Kovács

József, Eresey Zsigmond, Böszörményi Lajos, Korbul János, Olasz Gyula, Jersák István, Papp Gergely, Dávidházy János, Nagy P. István, Bujdosó Sándor, Édányi István, Reinle Gyula, dr. Szirmai Vilmos, Lichtmann Menyhért, Szilágyi István, Jellinek Géza, Mátray István, Filip Tódor, Rednik Gábor, Bereczky Géza, Horváth Endre, Kabdebó Sándor, Beliczay Sándor, Beliczay Elek, Kikinday Gyula, Hirschmann Konrád, Kiss Gyula.

Felolvastatik az alispáni jelentés, mely szerint a közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt, mint az elmúlt évnegyedben, amennyiben a hivatalos orvosok 11181 beteget gyógykezelték, tehát 80 beteggel többet, mint a múlt évnegyedben.

A jánosdai tifuszjárvány.

A *Tiszántul* először hozott hírt a jánosdai borzasztó tifuszjárványról s cikkünkben annak idején felhívtuk az illetékes hatóság figyelmét a veszedelemre, mely Jánosda községet fenyegeti. Erre *Szunyogh* Péter alispán táviratilag szerzett értesülést a járvány mibenlétéről s miután a jelentésből meggyőződött arról, hogy komoly veszedelem forog fenn, Biharvármegye főorvosát küldte ki az eset tüzetes megvizsgálására, aki azután czélszerű javaslatokat is tett a járvány megszüntetésére. A fertőzött kutat betömték, új kutat csináltak és az egészségügyi bizottság is javaslatokkal állott elő.

Életbe vágó szükség volt tehát a közvélemény alarmozására, bár nemes intencziókban gáncs és cinizmus ért bennünket. Rendkívül örvendünk, hogy szolgálatot tehattunk a megyei közigazgatásnak és a jánosdaiaknak kívánunk a jobb kuthoz jobb egészséget.

Az alispáni előterjesztésnek ide vonatkozó része a következő:

»Egy helybeli hirlap közleményéből értesülvén arról, hogy *Jánosda* községben a tifuszjárvány állítólag nagyobb mérvben felépett, a helyszínén való kiszállásra a vármegye t. főorvosát felhívtam, kinek hozzámt intézett jelentése szerint az említett községben a Kelepecz-család 7 tagjánál konstataáltott tifusz, kik közül 2 ezen betegségben el is halt; a járvány tovaterjedésének meggátálása céljából a szükséges intézkedések a legszigorubbán foganatosítottak és egyúttal intézkedés történt az iránt is, hogy a Kelepecz-családnál alkalmazott egyik cseléd, aki oda Kötgyéből jött s mint lábbadozó oda is tért vissza, orvosi megfigyelés alá vétetik, továbbá miután a Kelepecz család lakházával szemben levő *közkul fertőzve lett, ennek betömése azonnal elrendeltetett* s miután ezen kúton kívül a községben még csak egy közkul van, *egy másik kútnak létesítése iránt az intézkedések megtétettek.*

E tárgyban különben a vármegye egészségügyi bizottsága a tek. közgyűléshez jelen alkalommal egy előterjesztést tesz.»

Szavazások.

Felolvastatik az igazgató-választmány jelentése a szalárdi, sarkad-kereszturi, tenkei törv. hatósági bizottsági tag választásokról. A bíráló választmány jelentése kapcsán felolvassák a megyei virilisek névjegyzékét. A felolvasott jelentések tudomásul vétetnek.

A *Fráter* András elhalálozásával megüresedett aljegyzői tisztre egyhangulag *Beöthy* Lajos t. b. aljegyzőt választják meg.

A közigazgatási bizottság tagjai közül ez évben kiléptek *Radnay* Farkas, *Király* Viktor, *Szunyogh* Szabolcs, *Markovits* Károly és *Hegyesi* Márton. A közgyűlés ugyanazokat választotta meg újra a közigazgatási bizottság megüresedett tagsági helyeire.

A vármegyei közpénzek elhelyezése tekintetében elfogadják az állandó választmány előterjesztését ez ügyben.

A megüresedett Végh-féle alapítványt *Szabó* János fia *Ernő* nyerte el szavazás útján nagy szótöbbséggel, a Stáran-féle alapítványt *Bor-dán* Oktáv nyerte.

Apróbb ügyek.

A számonkérőszék jelentése felsorolja ugy a központi, mint a járási hivatalok tevékenységét, a mely szerint csak itt-ott van néhány elintézetlen ügydarab. Általában a hivatalok működése kielégítő volt. A számvizsgáló bizottság kéri a közgyűlést, hogy az eddig alkalmazott díjnokok további alkalmazását engedélyezze s a számvédelemnél felszaporodott ügyek végzésére az alispán a kellő munkaerőt felvehesse. Tudomásul vették.

A Sternthál Pinkász-féle alapítvány 1899. évi számadását tudomásul vették.

A belügyminiszter leirt a megyéhez, hogy jövőben a megyei hivatalokhoz érkezett pénzeket az alispán vegye át. Az alispán ennek keresztülvitelét lehetetlennek tartja s ezért az eddigi eljárás fenntartása iránt felterjesztést intézett a miniszterhez, de annak dacára a miniszter fenntartotta rendeletét. A közgyűlés elhatározta, hogy újabb felterjesztést intéz a miniszterhez, kimutatva azokat az akadályokat, melyek lehetlenné teszik a miniszter rendeletének keresztülvitelét s kéri, hogy rendeletét a miniszter vonja vissza. A főispánt pedig felkérték, hogy a felterjesztést a miniszternél támogassa.

A megye közokmányánál szükséges építkezésekre nézve nem hagyta jóvá a belügyminiszter a megye azon határozatát, hogy az építkezés költségből fedeztessék, hanem e célra a betegápolási alapot jelöli ki. A közgyűlés a miniszteri leiratnak megfelelőleg, az építkezésekre a betegápolási alapból 20,000 frtot szavazott meg. Ezen határozatot, a tervekkel együtt jóváhagyás végett felterjesztik a miniszterhez.

Pasali Viktor volt m. irnok özvegyének 50 frt segélyt szavaztak meg.

Erdő-Gyarak község az ottani állomáshoz vezető ut fenntartását magára vállalta; ellenben Arpádközség az oda tartozó állomáshoz vezető ut fenntartási kötelezettségét nem hajlandó magára vállalni. — A közgyűlés Erdő-Gyarak község határozatát jóváhagyta. Arpád községet pedig az ut fenntartására utasította.

A kereskedelmi miniszter a megyei utakra az 1900—194. években szükséges fedanyag szállításának biztosítása tárgyában leirt. Helyesli az árlejtés utján biztosítást s a felett előzetesen a törvényhatóság határoz. — Tudomásul vették.

A főlevéltárnok eddigi lakását hivatalnak fogják használni s a főlevéltárnok évi 300 frt l. kpénzt kap. — Elfogadták.

Az utbiztosokra vonatkozó szabályrendelet akként módosított, hogy jövőben az eddigi 10 helyett 8 utbiztos lesz s lakbérük felemeltessek. Elfogadták.

Az egészségügyi bizottság az érmihályfalvai II. gyógyszerár felállítását nem véleményezi, mert az eddigi gyógyszerár fennállását veszélyeztetné s különben is közszükséglet nem képez. — A közgyűlés ilyen értelemben ad véleményt a belügyminiszternek.

A komádi Körös-hidat a vármegye hajlandó a községtől átvenni, ha Komádi község lemond a vámszedési jogról s a hidat teljesen jókarban átadja.

A pénztár vizsgálatára kiküldött bizottság betérjesztette jelentését, mely szerint ugy az egyes könyveket, valamint a pénztárt rendben találták s azok kifogástalanul vannak vezetve.

Az idő előrehaladván, a főispána közgyűlést berekesztette. A még elintézetlen ügyeket ma tárgyalják.

A villamos-vasut ügye.

— A városatyák értekezlete. —

Nemsokára egy éve lesz, hogy a villamos-vasut építésére a nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasut részvénytársasággal kötött szerződést Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a tervekkel együtt felküldötte a kereskedelmi miniszteriumba jóváhagyás végett.

Azóta alig mult el olyan hónap, amelyben a város polgármestere szóval vagy írás-

ban nem sürgette a szerződés és a tervek jóváhagyását.

Eltekintve attól, hogy az építés elmaradása folytán a közönség érdeke szenved, a hosszas halogatás anyagi veszteséggel is sújtja a várost. A szerződés szerint ugyanis a vállalkozó részvénytársaság a villamos telep területért 126,000 frtot köteles a városnak fizetni s a huza-vona által ez összeget csak később kapja meg a város s így elveszti annak tekintélyes összegre rugó kamatát.

Most azonban még az a veszély is előáll, hogy az egész összegtől eleshet a város.

A budapesti villamos társaság rövidebben Tröszt, akinek az elért eredményeket köszönhetjük, beadványában kikötötte, hogy ajánlatát csak 1899. évi december hó 31-ig tartja magára nézve kötelezőnek.

A gőzmozdonyu vasut társulat tehát a jövő év elejétől egyedül marad a várossal összeköttetésben s ha valami uton-módon kiszabadul az obligóból, a városnak nem lesz sem villamos-vasutja, sem pénze.

Ez az aggodalom vezette a törvényhatósági bizottságot a legutóbbi városi közgyűlésen, midőn a villamos-vasut ügyében a polgármesternek a Gábel Jakab interpellációjára adott válaszát nem vette tudomásul, hanem a jövő havi közgyűlésre tárgyalás alá kitűzte.

A törvényhatóság több előkelő tagja e tárgyban értekezletet hívott össze, a melyen megbeszelték, hogy mi lenne a teendő a város érdekeinek megvédésére.

Az értekezlet hosszab vita után kimondotta, hogy kebeléből *Hlatky* Endrét, dr. *Hoványi* Gyulát és *Mihelfy* Adolfot kiküldi, miszerint tanulmányozzák a városházán az iratokat, kérjenek információt a polgármestertől s a **ma, szerdán délután 3 órakor** újból tartandó értekezleten eljárásuk eredményéről, illetve a szerzett tapasztalatokról tegyenek jelentést.

*

Az értekezlet lefolyása a következő volt:

Megjelentek: Dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula, *Hlatky* Endre, *Mihelfy* Adolf, dr. *Sarkadi* Lajos, *Bordé* Ferencz, dr. *Molnár* Imre, *Papp* György, dr. *Radó* Ignác, dr. *Dési* Géza, dr. *Dőry* Ferencz, *Gábel* Jakab, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Kazay* Kálmán, *Mezey* Mihály, *Pekanovits* Imre, *Szokolay* Tamás, *Balogh* Döme, *Szűts* Dezső.

Mihelfy Adolfot választották meg az értekezlet elnökéül.

Mihelfy Adolf nem szemrehányásból s a polgármester elleni indokból helyesli az értekezletet, hálával van a polgármester iránt, hogy a villamos vasut ügyében mindent elkövetett. Majd ismerteti az ügy genesisét.

Megkötötték a közuti vasutal a szerződést s az 1899. januárban felment. Végre augusztusban felirtak s megsürgettek, de dacára a polgármester buzgalmanak, eredmény nem volt. A szerződésben a város biztosította, hogy 1899. végéig kötelezve van a Tröszt, az ajánlatára nézve. Megnézte a szerződést s e szerint a *Tröszt már nincs* obligóban, de a szerződés 56. §.-ában a *közuti vasut is csak ez évi decz. 31-ig* van kötelezve. Így ki van szolgáltatva a város a közutinak. (Megdöbbenés). Most okvetlenül tenni kell valamit. Feliratot intézhet a törvényhatóság.

Dr. *Molnár* Imre: Ha ugy áll a dolog, a mint *Mihelfy* ur mondja, menjünk haza, mert eredményt ugy sem érünk el. Az az egy reménye, hogy ha a közuti kibúvik, a Tröszt ismét felveszi a tárgyalást. Hiszi, hogy a Tröszt becsületesen számolt. A törvényhatóság is bibás, mert belenyugodott a miniszter leiratába. Ha a Tröszt kijött az obligóból s a közuti visszalép, veszített ügyünk van.

Dr. *Hoványi* Géza azt tudja, hogy *Mihelyi* információja nem teljes. A *Tröszt* ez év 31-ig kötelezőnek tartja ajánlatát magára. A közuti ügyében a polgármester azt mondta, veszély nincs; ennek kell, hogy legyen valami alapja. Ő szükségesnek tartja, akár felírás, akár küldöttség útján a polgárok mozgalmát, mert ha újévtől nem kapja meg a város a 126.000 frtot, ez megzavarja a város háztartását.

Szokoly Tamás azt indítványozza, hogy kérjék fel a főispánt, miszerint szombatra rendkívüli közgyűlést hívjon egybe s szerdán deputáció menjen a miniszterhez. Ha van jóakarát fent, elég 24 óra, hogy elintéztet nyerjen, ha pedig ez a jóakarát nincs meg, 1 év is kevés. Saját füleivel hallotta, hogy a kereskedelmi miniszter megígérte mikor Nagyváradon volt, hogy azonnal elintézi az ügyet. (Közbe: Ő el is intézte.)

Hlatky Endre nem akarja hinni, hogy a kormány a város érdekét eszközül dobja egy magán vállalatnak; ezért nem hiszi az elterjedt mende-mondákat. Meggyőződése szerint ezen ügynek is az a sorsa a miniszteriumban, mint sok más dolognak. A színház vasfedélszerkezetének terve is mily régóta fenn van a miniszteriumban. Időt vesz igénybe oly sok összehalmozódott ügy között, amíg elintézésre kerül a vasút dolga. Ha azonban figyelemmel lettek volna a város érdekeire, már el lenne intézve az ügy. A polgármester mást nem mondhat, mint ami a szerződésben van. Itt tévedni nem lehet. Kell a szerződésben kötelezettségnek lenni, ami köti ez éven túl is a vállalatokat. De azért decz. 31-én túl veszélyes az ügy huzódása. Kérjenek nyilatkozatot a főispántól és polgármestertől, hogy nincs-e a városra veszély az ügy huzódása által. Ha nincs veszély, akkor a januári közgyűlésig nem késünk semmit, de ha baj van, rendkívüli közgyűlésből menjen deputáció a miniszterhez. Magyarazzák meg a miniszternek, hogy mily fontos ez a kérdés a városra; — nyíltan, leplezetlenül, őszintén meg kell mondani a miniszternek, hogy méltatlankodik a város. Deputáció menjen fel, nem egyszerű feliratot küldjenek, ha veszély fenyegeti a város érdekét.

Szokoly Tamás utána nézett az ügynek a városházán, de semmi akta nincs itt. Egy pillanatot se veszítsünk, hanem szombatra rendkívüli közgyűlés összehívását kérjék s a jövő szerdán menjen küldöttség a miniszterhez.

Dr. *Sarkadi* Lajos: A szerződés villamosvasútra vonatkozó részét nem tudja, de az erővitelre vonatkozólag úgy van a szerződés, hogy a *kauczió elvesztésével a vállalkozó kibújhat*. Pártolja *Hlatky* indítványát, de ha a rendkívüli közgyűlés tartása akadályba ütköznék, a törvényhatóság tagjai indítsanak mozgalmat s kérvényt vigyenek a miniszterhez és kérjék a döntést még ez évben.

Dr. *Molnár* Imre azt fejtegeti, hogy a mozgalmat azért indították, hogy az indignációt kifejezzék. Ha nem ez a cél s a Tröszt kimenekül az obligóból, (Többen: pedig kiszabadul!) akik azt hiszik, hogy 10 nap alatt sikerül eredményt elérni, tévednek.

Szokoly Tamás felemlíti, hogy a vashid ügyét, mikor a deputáció felment, pár óra alatt elintézte. A deputációtól most is eredményt vár.

Dr. *Hoványi* Gyula: Interpelláltak s reménykedtek s most sincs semmi. A tettek embere legyünk. A 10 napot mindenképp használják ki. Hívják össze a rendkívüli gyűlést s minél nagyobb számú deputáció menjen fel. A főispán úgy magyarázza a törvényt, hogy az ő joga a gyűlés összehívása. Ez a törvény magyarázatra szorul. A miniszternek nincs tudomása a helyzetről, ezért el kell Széll Kálmánnak mondani. Tenni kell. Eddig azért nem tettünk, mert csak biztatva lettünk. Volt már eset, hogy nagy embereket is félrevezettek, de akik ezt állásuknál fogva be nem vallhatják. Nem tudjuk, nem történt-e a kulisza mellett valami.

Gábel Jakab a rendkívüli közgyűlés ellen van, de a deputáció menjen fel a polgármester vezetés alatt. — Áttér arra, hogy hisz a polgármesternek, de tévedhet mindenki. Ha a szerződésben benne van, hogy megszűnik a köz-

uti kötelezettsége, ez lesz a legnyomósabb érv. Bizzák meg a polgármestert, hogy utazzék fel s nézze meg a szerződést.

Dr. *Molnár* Imre szomorú állapotnak tartaná, hogy 1 évig károsodott a város s most 10 nap alatt elintézi a miniszter az ügyet.

De *Mihelyi* Adolf megengedi, hogy tévedt, de az iratok hiányosak. A szerződés teljes szövegében nincs meg. Pártolja *Hlatky* indítványát.

Mezey Mihály szerint az a főkérdés, hogy éri-e decz. 31-éntul sérelem a várost? Ő úgy tudja, hogy nem éri. A forgalmi intézet mérnökei már lent jártak s a terveket a módosítást befejezték. Ezt azért tették, mert a technikai rész a keresk. miniszteriumban jóvá van hagyva. A szerződésben határidő kitéve nincs; az csak az ajánlatra vonatkozik. Szerezzünk előbb információt, addig ne tegyenek semmit. A késedelmet a miniszter meg is tudja indokolni. Elfogadja *Hlatky* indítványát. 3 tag szerezen biztos adatot a szerződésre. Ha van sérelem, kérjen rendkívüli közgyűlést, vagy e nélkül is azonnal menjen fel néhány taggal a miniszterhez. Felvilágosítás végett hívjanak rendkívüli gyűlést.

Dr. *Hoványi* Gyula egyhangú határozatot kíván. Hozzájárul, hogy 3 tag kérjen információt s ma d. u. 3 órakor újra tartsanak értekezletet és a dolog állásához képest határoznak. 24 óra nem a világ. Akkor dönthetnek.

Dr. *Döry* Ferenc az eladás ellen van, mert tudja, hogy decz. 31-én megszűnik a Tröszt kötelezettsége. Pártolja, hogy ma ismét tartsanak értekezletet s ezen referáljon a kiküldött 3 tag.

Hlatky Endre reflektál *Döry* szavaira. Mikor a Trösztöt a miniszter elutasította, ennek megszűnt a kötelezettsége. Egy bíró sem itélné meg.

Dr. *Döry* Ferenc felvilágosításul felhossa, hogy a Tröszt önként kötelezte magát 1899. decz. 31-ig.

Hlatky Endre tovább folytatja beszédét. Ha a polgármester megnyugtató nyilatkozatot tesz, nincs szükség rendkívüli közgyűlésre. Elég lesz, ha a januári közgyűlésből megy fel sürgető deputáció. Előre kijelenti, hogy a deputációban részt nem vehet, mert elutazik.

Dr. *Radó* Ignác a rendkívüli közgyűlés és deputáció mellett szólal fel. Előzetesen 3 tagot küldjenek ki információt szerzés végett s ezek referáljanak a holnapi értekezleten. Ez szükséges a nyugtalanság eloszlatására. Most csak 3 tagot küldjenek ki s ma d. u. határozanak végleg.

Dr. *Molnár* Imre veszedelemnek tartaná, ha mindkét vállalkozó kiszabadulna. Meg van győződve, hogy a Tröszt nincs, de a közuti obligóban van.

Az értekezlet elfogadta, hogy *Hlatky* Endrét, dr. *Hoványi* Gyulát és *Mihelyi* Adolfot kiküldik az iratok megtekintésére s ők tesznek jelentést a ma szerdán d. u. 3 órakor tartandó értekezletnek.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Decz. 23. A koldusápoló-egylet választmányi ülése.
Jan. 3. A nőegylet thea-estéje.

* **A bibornok-püspök itthon.** Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök Ő Eminenciája a tegnap esti gyorsvonattal Budapestről hazaérkezett a karácsonyi ünnepekre.

* **Index aláíratások a jogakadémián.** Tegnap ért véget az első félév az akadémián s nyomban megkezdődtek az index aláíratások. Az első félév eredménye meglehetősen kedvezőtlen, amennyiben hét hallgatónak megtagadta a tanári kar az index aláírását s ezenkívül a

csekély s a kellő szorgalmi jegy igen sűrű, az ernyedetlen ritkaságszámba megy. Az index aláíratások e hét végéig tartanak.

* **Értekezlet a villamos-vasút ügyében.** A villamos-vasút ügyében megindított mozgalom a város egy igen fontos ügyében van hivatva a város érdekeit megvédeni. Ez okból felkérjük Nagyvárad város törvényhatóságának tagjait, hogy ma, szerdán délután 3 órakor a Fekete Sas alsó éttermében tartandó értekezleten minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

* **Nemesség adományozás.** *Fáva* Emil nyugállományi altábornagnak a magyar nemességet adományozta Ő Felsége a békés-csabai előnévvel.

* **Papp Zoltánné megkerült.** Tudósítónk távirja, hogy *Fapp* Zoltánné Eszter cselédjével együtt Szatmáron megtalálták és letartóztatták. *Papp* Zoltánné mindent tagadott a vizsgálóbíró előtt, de Eszter cselédje mindent szemébe mond, a többek közt azt is, hogy *Papp* Endre mérgezési esete után *Papp* Zoltán így szólt a feleségéhez:

— Szamár! Megittatad vele az *Elemér* számára készült mérget.

* **Megjutalmazott rendőr.** A városba bejövő falusiak között rendes szokássá vált, hogy különféle mellékutakon kikerülték a vámokat. *Dienes* Ferenc rendőr 111 esetben csipet el ilyen falusi embert, a kiket mert a várost megrovidították, kihágásért elítélnek. *Dienes* Ferenc rendőrnek buzgóságáért a városi tanács tegnap 10 frt jutalmat utalt ki.

* **A Szent László-tér aszfaltja.** A telefon kábelek lefektetése miatt a Szent László-téren az aszfalt burkolatot felszakgatták s a postaigazgatóság *Ince* és társa vállalkozókkal akarta az aszfalt-járdát visszaállíttatni. A városi tanács azonban a munkálatot betiltotta s eredeti jöminőségű aszfalt bedolgozását kötötte ki. *Ince* és társa vállalkozók beadványt intéztek városhoz. Ennek alapján a tanács a munkálatok elkészítését engedélyezte, azonban kikötötte, hogy csak eredeti aszfalt használható fel, továbbá a vállalkozó e kereseti összeget két évig tartozik a városi pénztárba letenni, az összeg 10%-át pedig további 8 évig biztosításul a munkálatok jóságáért.

* **Zaklatás az izzó testek miatt.** Nehány héttel ezelőtt felvetették azt a kérdést, hogy szabad-e másféle izzó testet használni, mint amelyet az *Auer* részvénytársaság kiad. E kérdés a nagyközönségre nézve igen fontos, amennyiben az *Auer* égők ára hat-nyolcször drágább, mint a más társaság által készült izzó testek. E kérdésben egy kolozsvári tekintélyes bíró úgy nyilatkozott, hogy bárkinek joga van egyenként, vagy összedülve többben bárhonnán *Auer* égőt hozatni és használni, amennyiben a szabadság csupán arra terjed ki, hogy kereskedésekben a nem az *Auer* társaságtól beszerzett izzó testeket árulni nem lehet. Kolozsváron a napokban megjelent az *Auer* társaság utazója, aki végigjárta az üzleteket s követelte azoktól, kiknél másféle izzó testet talált, hogy azokat távolítsák el. Az utazó most Váradra készül, hasonló célzattal.

* **Szerencsétlenül járt ezredes.** Ma reggel súlyos baleset érte *Maschaur* Frigyes szekerész ezredesét. A Lehel-utca és az Aréna-ut sarkán levő szekerész-kaszárnya udvarán, a hol most a vízvezetékét javítják, egy ott heverő vascsőbe megbotlott és oly szerencsétlenül bukott el, hogy jobb csomját eltörte. Cyorsan a mentőkért telefonáltak, a kik a súlyosan megsebesült ezredes első segélyben részesítették és azután *Krisztina*-körut 9. szám alatt levő lakására szállították.

* **Uj katolikus-egylet.** Az encsei római katolikus olvasó kör alapszabályait a belügy-miniszter a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Pezső az öreg honvédek karácsonyára.** Kolozsvárról írják: A munkaképtelen, szegény kolozsvári öreg honvédeknek mindenki igyekszik, hogy boldog karácsony napokat szerezzen; adományoznak részükre pénzt, többen készülnek ruhanemüket küldeni, kereskedők és dohányos férfiak dohányt és szivar darabokat, tekintélyesebb szeszraktarak üvegszámra készülnek likört, bort, rumot küldeni. Előkelő kolozsvári urnók a kalács sütés alkalmával a szegény honvédek asztaláról is megemlékeznek és egy kalácsal többet készítenek, hogy a nagy idők e tanuinak asztalára is jusson. A kolozsvári Müller és társa cég, mely habzó bort készít, 12 üveg valódi pezsgőbort küldött Császár Dávid főtéri kereskedőhöz, a honvédek asztalára. Az üvegek elegáns vignettáin ez a felirat olvasható:

Grand vin Mousseux Louis D. Meunier et Cie Dry—Dry. Kolozsvár.

Most már naponta érkeznek adományok és így remélhető, hogy az 1849-iki szomorú karácsony után, 50 év múlva, lesz egy boldog, vig karácsonyuk.

Bizony Váradon is gondolhatnának a szegény agg honvédekre.

* **A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** A rendőrkapitány a f. hó 24. és 31-iki munkaszünet felfüggesztése tárgyában a következő hirdetmény teszi közlé:

Miután karácsony estéje ez évben vasárnapra, az újév napja pedig hétfőre esik, a nagy közönség pedig az ezen ünnepek alkalmából szokásos bevásárolásokat rendszerint az ünnepek megelőző napon szokta teljesíteni, ennél fogva közhírré tették, hogy tekintettel fenti körülményre, miniszteri engedéllyel, a város területén lévő ipar és kereskedelmi üzletek december 24-én és 31-én, a munkaszünet felfüggesztésével egész napon át nyitva tarthatók. Nagyváradon, 1899. december hó 18-án. Ifj. Rimler Károly rendőrkapitány.

* **Per a főnyeremény miatt.** Több ízben foglalkoztunk azzal a keresettel, amelyet Kiss Dávid, az osztálysorsjáték főelárusítója indított az utolsó osztálysorsjáték főnyereményének nyerteséi ellen, kiktől a nyert összeg 10%-át helyezte keresetbe. Kiss Dávid tegnap a beadott három kereset közül kettőt visszavont, csak egyedül a dr. Ternér Béla ellen indítottat tartotta fenn.

* **A régi fuvarlevelek kicserélése.** 1900 évi január elsejétől kezdve a régi osztrák értékű bélyeges vasuti fuvarlevél űrlapok a forgalomból kivonattak, illetve azok nem használhatók, csakis az új korona értékű bélyeges űrlapok. A régi űrlapokat január hó folyamán minden a bélyeganyag kezelésével megbízott kir. hivataloknál s bélyegraktáraknál becserélik ujakra.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak fájdalom telt szívvel jelentik, hogy a forrón szeretett hitves, testvér, anya, nagyanya és anyós **Czillér Vinczéné** szül. Lottner Hermin életének 59. és boldog házasságának 34-ik évében folyó évi december hó 20-án éjjel 1 órakor rövid szenvedés után elhunyt. A boldogultnak földi maradványai folyó hó 22-én d. e. 3/4.11 órakor fognak a gyászházban, Apáczai-utca 380 szám alatt a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és innen az olasz-i sirketben lévő sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat 1900 január 2-án reggel 10 órakor az olasz-i piébánia templomban fog a Mindenhatónak bemutatni. Nagyvárad, 1899. december hó 20-án Béke hamvaira! Czillér József, Czillér Imre, Czillér Vilma, férj. Kerékgyártó Istvánné, Czillér Vincze, Czillér Irén, gyermekei. Czillér Vincze, férje Wildenauer Imréné szül. Lottner Mária nővére. Czillér Antal, Czillér Irén, Kerékgyártó Pistai Kerékgyártó Géza, unokái. Spary Lujza férj. Czillér Józsefné, Braunsteiner Judit férj. Czillér Imréné, menyei. Kerékgyártó István veje.

* **Panasz a ponyvárusok ellen.** Igy karácsony táján rendszerint a szokottnál is tömegesebben jelentkeznek a ponyvaelárusítók, kik mindenféle ringy-rongy izgató s gyakran erkölcstelen füzetes munkákat árulnak. Ezen ponyvával minden házba bekopogtatnak s akár kell, akár nem kell, ott hagyják. Gyakran aztán lopnak is. Tegnap egy **Triffa** Miklósné nevű asszony tett panaszt a rendőrségen, hogy egy ilyen könyvárus meglöpte. Ezelőtt pár nappal ott hagyott a könyvárus egy füzetet s azért tegnap elment s mig Triffáné a másik szobában járt a füzetet keresni, a könyvkihordó elemelte a szegény asszony pénztárcáját. A könyvkihordót keresi a rendőrség.

* **Beszűntetett kompözeledés.** A múlt héten beállott jégzajlás következtében az **Erdőd és Gombos** vasuti állomások közötti gőzkompözeledést a m. kir. államvasutak igazgatósága beszüntette.

* **Felfalták a farkasok.** Megrendítő eset híret hozza egy lugosi sürgöny. A zorlenci országon Motolyák György szkeusi földműves farkasokkal akadt össze. A bestiák rátámadtak és fölfalták. Csak a feje meg a lába maradt, azt lelték meg összerágva.

EGYESÜLETEK.

Népnevelési egyesület választmányi ülése.

Nagyvárad, decz. 20.

Jelen voltak **Sipos Orbán** elnöke alatt **Réz Mihály, Szemes Imre, Auspitz Adolf, Bérczy János, Jánosházy János, Vaday József és Bodnár János.**

Megszövegezte a választmány az **Erzsébet** alapítvány alapító levelét s azt a takarékpénztári könyvvel együtt a kultuszminiszterhez felterjeszteni határozta.

Tudomásul vették a kir. tanfelügyelőség s a helybeli **Ipártestület** köszönő leveleit.

Tanszersegélyeket kapott a kisjenői és lunkászprii áll. isk. (50—30 drb Gramma László-féle abcés könyv) és az érmihályfalvi izraelita iskola (egy db. Biharvármegye térképe.)

Igazságszolgáltatás.

Az indus herceg. Nemrég sokat irtak a lapok egy orfeumi nőimitátor elfogatásáról, ki azt híresztelte magáról, hogy kilályi udvarból származik. Használt is büszke nevet a bíróság előtt, művészi pályáján pedig megelégedett a szerény **Sompon Clande Ede** névvel. A bírósággal itt azért volt baja, mert fenyegető levéllel megakarta zsarolni a római angol konzult, az pedig följelentette. Volt itt is néhány napig vizsgálati fogságban, aztán szabadon bocsátották. Az indus herceg 5 felsége jól föl is használta szabadságát, mert a mára kiűzött vég tárgyaláson nem jelent meg; idejekorán biztosabb hazába menekült. Így hát a tárgyalást bizonytalan időre el kellett halasztani.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irtá: **Fernand-Hue.**

Francziából fordította — **Ó.**

— **Ne vigyük magunkkal az egyik néget evezni? — kérdéParr.**

— **Majd elvégzem azt én — felelte Péter.** Csolnakba szaltak s csakhamar utban voltak a tó közepe felé. Itt csakugyan sokkal nagyobb és szebb halakat fogtak melyekkel megtöltötték a csolnak alját.

— **Elég lesz a halászatból, —** szólt Parr. **Evezz arra a nagy szikla árnyékába, ott vízi madarakat lehetünk.**

A szemközti oldalon a hegység kissé előrenyomult és meredek sziklafalat képezett a tó partján. Az alsó részén széles, de nem mélynek látszó hasadék volt. Ezen a részen tényleg hatalmas vízi madarak röpködtek a tó színe fölött, néha-néha lecsapva a vízbe, honnan csakhamar felbukkantak egy-egy hallal csőrükben.

— **Dover ur löjjön elsőnek,** azután **György, végül, ha a csapat el nem megy,** majd én is lövök egyet, — vezényelt Parr.

Dover és György csaknem egyszerre löttek. Mindkét lövés talált s a két hatalmas madár lomhán zuhant a vízbe, de az, a melyikre **Dover** lött, csak megsebesült és mihelyt a vízbe ért, gyorsan elkezdett uszni a sziklafal felé.

Miután az agyonlőtt madarat kifogták üzőbe vették a sebesültet, hogy lehetőleg élve kerítsék ké-re. **Péter** egész erővel evezett és a csolnak gyorsan haladt előre. A madár azonban még gyorsabban uszott és csakhamar eltűnt a sziklafal repedései között.

— **Hagyjuk abba az üldözést,** szólt Parr, **ugy sem találhatjuk meg.**

Péter megszűnt evezni, de a csolnak sebessége nem csökkent.

— **Visz a víz minket, parancsnok ur!** — szólt csodálkozva.

— **Lehetetlen! próbálj visszafelé evezni.** Semmit sem használt; már egészen közel voltak a sziklafalhoz.

— **Ha a víz neki vág a sziklafalnak,** porrá török a csolnak! **Várj, én is segítek!**

Hiába eveztek mindketten, a csolnak egyre növekvő sebességgel rohant a szirteteknek.

— **Elvesztünk! —** kiáltá a kapitány. Epillanban a sziklafal tövében keletkezett hatalmas örvény megkapta a csolnakot, mely kétszer gyorsan megfordult maga körül, azután eltűnt egy sziklarepedésben.

Mikor utasaink a rémülettől magukhoz tértek, mély sötétség vette őket körül s érezték, hogy a csolnak gyorsan halad.

Parr gyufát gyújtott, hogy tájékozhasssa magát a helyzet felől. A gyöngye fényénél látta, hogy a földalatti patak mintegy három méter széles s minthogy a partokon ép oly gyorsan folyt a víz, mint középen, valószínűnek látszott, hogy nemsokára vége szakad a csatornának.

— **Ha ily gyorsan haladunk,** nemsokára szabad ég alá érünk; ez a patak valószínűleg utat tör magának a síkságra s a Limpopoba viszi vizét. Ebben az esetben egy meglehetősen farsztó ut vár ránk.

— **Nem törődünk mi semmi fáradsággal,** csak innen jussunk ki valahogy, — szólt **Margit.** (Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A kvótajavaslat levétele.

Budapest, decz. 20. (Saj. tud. táv.) A képviselőházban **Visontai Soma** beszéde alatt hire futott, hogy holnap a kvótajavaslatot leveszik a tárgyalásról, mert a Reichsrathot feloszlatják.

Az osztrák válság.

Bécs, decz. 20. Mig egyrésztől kétségtelen, hogy a Clary-kabinet még nem adta be formális lemondását, másrésztől ugy irnak a lapok a lemondásról, mint bizonyos és legközelebb bekövetkező tényről. Az utódot illetőleg mindinkább előtérbe áll **Wittek** vasutügyi miniszternek a neve, akit a Neue Freie Presse és a Neues Wiener Tagblatt egész bizonyossággal az új, feltétlenül semleges és szigoruan provizorius hivatalnok-miniszterium fejének tart.

Bécs, decz. 20. A lapok jelentése szerint a Clary-kormányának néhány tagja megtartja tárcáját az új kabinetben is. Ilyenekül egybe

hangzóan emlegetik Welsersheimb grófot, Chlendovskit és Stibralt.

Bécs, decz. 20. (Saját tud. táv.) Politikai körökben beszélnek, hogy az új osztrák kabinet tagjai lesznek: elnök és vasutági *Wittek*, belügyminiszter *Stummer*, osztrályfőnöke, lengyel miniszter *Chlendovszky* lovag, kereskedelmi *Stibralt*. A többi új miniszter mind mint osztrályfőnök működött már.

Bécs, decz. 20. (Saj. tud. táv.) A Reichsrathot a karácsonyi ünnepekre haza küldték. Ez a gyors változás általános meglepetést keltett politikai körökben és most már a legilletékesebb körökben is nyíltan beszélnek, hogy a *kvótából és átutalásból semmi sem lesz*. Valószínű, hogy ennek alapján a magyar képviselőházban holnap már a kvótajavaslat tárgyalását, mint teljesen szükségtelent leveszik a napirendről és a harcot kölcsönösen mindkét részről lefujják.

Erzsébet királyné emléke.

Genf, decz. 20. Blanchard abbé, Harvey mérnököt bizta meg az Erzsébet királyné emlékére építendő kápolna terveinek elkészítésével. Blanchard tervének minden részletét legközelebb be akarja mutatni Kuoffstein gróf berni osztrák-magyar követnek. (M. T. I.)

Osztrák botrány.

Bécs, decz. 20. (Saját tud. távirata.) A községében tegnap éjjelkor nagy botrány játszódott le az antiszemita és a zsidók között. A kisebbség ugyanis folyton zajongott, mire *Maireder* képviselő oda fordulva így szólt:

— Zsidók, itt hallgassatok!

Goldmann liberális a folyosón többekhez így szólt:

— Ez a *Maireder* részeg!

Ez a fülébe jutott *Maireder*nek s utána ment *Goldmann*nak és kérdőre vonta. *Goldmann* fenntartotta vádját és kijelentette, hogy ezért *Maireder*nek rendelkezésére áll.

— Ohó! — zsidó nem adhat elégtételt — felelte *Maireder*.

Goldmann erre öt hirtelen torokon ragadta s többször arcul ütötte s *Maireder* vissza. A pártbeliek erre kirohantak a folyosóra. *Glegorig* ordítva futott ki:

— Hol van az a nyomorult zsidó, a ki a keresztényt arcul ütötte?

Többek közbelépésére végre csend lett.

Transzvál.

London, decz. 20. A *Times*nek jelentik Ottawából, hogy Kanada minden részéből számos önkéntes jelentkezett egy kibocsátott felhívásra. Ugyanennek a lapnak jelentik Máltából, hogy az *Isis* cirkálójából Alexandriába indult, hogy fölvegye *Kitchener* lordot és azután 16 csomónyi sebességgel folytassa útját Fokföld felé.

London, decz. 20. A kormány a dél-afrikai szolgálatra lovasított gyalogszapatot szervez, a melynek neve *Imperial Yomanry* és a mely 120—120 főnyi századokból fog állani. Ezen a csapaton kívül fölvesznek alkalmas önkénteseket és polgári személyeket is. A legénység maga gondoskodik lóról és felszerelésről. Jelentkezhetnek 20—30 éves emberek. Azon kívül 114—114 főnyi gyalogsági önkéntes századokat toboroznak és pedig egyet-egyet minden Dél-Afrikában szolgáló sorászlóaljhoz. Ezek az önkéntes századok pótolni fogják a sorászlóaljakban szolgáló lovasított gyalogszázadokat.

Aberdeen, decz. 20. *Campbell-Bannermann* legnap beszédet mondott, a melyben a háborúról beszélt és ezt mondta: A helyzet komoly,

de kétségtelen, hogy a siker bizonyos. A szónok elítéli a harcban álló vitéz tábornokok fölött gyakorolt kritikát és azt mondta, hogy a háborút erélyesen és bizalommal kell folytatni. (M. T. I.)

Hajószerencsétlenség.

Alicante, decz. 20. A *Perseo* nevű olasz transzatlantikus gőzhajó Dél-Amerikából Genuába menet éjjel 1 órakor a sűrű ködben összeütközött a *Meuse* francia gőzessel, a mely *Marseille*-ből *Gibraltárba* és *Tangerbe* ment. Az összeütközés következtében a *Meuse* földézetén tűz támadt. A hajó fölborult. A legénységet az *America* syanyol hajó mentette meg. A *Perseo* erősen megrongálódott. Hír szerint több utas és a *Perseo* legénységének egy része a tengerbe fullt. A vizbefult utasok mind olaszok voltak. (M. T. I.)

A spanyol válság.

Madrid, decz. 20. A kormány és az ellenzék között a költségvetésnek december 31-ike előtt való megszavazása dolgában folyt tárgyalások meghiusultak. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy inkább lemond, semhogy teljesítse az ellenzék követeléseit. A kamara elfogadta a tengerészeti költségvetést. (M. T. I.)

A Fülöp-szigetéről.

Washington, decz. 20. *Otis* tábornok azt táviratozza *Manilából*, hogy *Lawton* tábornokot tegnap reggel, mikor a felkelőket *San-Mateoból*, *Manilatól* északnyugatra, ki akarta kergetni, egy golyó halálosan találta. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

Egy apa. Igen örvendünk rajta, ha tanult. Továbbá okulásul azt is megírjuk, hogy ezeket az alapokat a kormány kezeli s a katolikusoknak semmi beleszólási joga nincsen. Éppen itt feneklik az autonómia. Egyébként ha fiaeskáját elhozza, szívesen megkínáljuk egy kis cukorral, mézes bábbal, mert jól esik nekünk látni az apák és fiak örömét.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület gyűlése.

Nagyvárad, decz. 20.

A Biharvármegyei Gazdasági egyesület ma d. u. 3 órakor ülést tartott *Szabó József* elnöklete alatt, melyen jelen voltak *Beöthy László* dr. főispán, *Markovics Antal*, *Markovics Károly*, *Telegdy József*, *Platthy Miklós*, *Vidovics György*, *Miskolczy Ferencz*, *Papp Imre*, dr. *Márkus László*, *Bereczky Géza*, *Wertheimstein Alfréd*, *Lovassy Ferencz*, *Kabdebó Sándor*, *Szabó Tamás*.

Titkár: *Weingärtner Andor*.

A földművelésügyi miniszter leiratot intéz az egyesülethez, melyben kijelenti, hogy a komádi mintagazdaság létesítésétől eláll, miután a telek-tulajdonos nem hajlandó magát mindenben a feltételeknek alávetni. A gazdasági egyesület elosztatja a miniszter aggályait.

A Gazdasági Egyesületek országos szövetségének gyűlésén az egyesületet gróf *Tisza István*, *Telegdy József*, *Szunyogh Szabolcs* és *Órley Kálmán* fogja képviselni.

Az iparkiallítás és a gazdasági egyesület.

A gyűlés egyik legfontosabb pontja volt a nagyváradai ipartestület átirata a gazdasági egyesülethez, hogy nyújtson segédkezet az 1901. májusban tartandó iparkiallítás létesítésének munkájához.

Az átiratot egész terjedelmében felolvasták, mely után *Telegdy József* szólalt fel. Ő nem hajlandó bele menni egy oly kiállítás létesíté-

sébe, melyben a mezőgazdaság mellékszerepet játszana. A gazdaközösség különben is nehéz helyzetben van jelenleg. A merev visszautasítást azonban mellőzni kell s azért ajánlja, hogy a kender, cukorrépa termesztés, épületfagyártás és szeszgyártás tekintetében működjenek közre a kiállítás létesítésében.

Beöthy László dr. főispán nem áll egy nézetben az előtte szólóval. Az eszmét föl kell karolni és ajánlja, hogy szólítsák föl a gazdaközösséget, hogy mennyiben hajlandó a kiállításhoz hozzájárulni és ha nem jelentkezik senki, vagy csak kevesen, akkor ejtenék el a tervet.

Az elnökség megbizatik, hogy lépjen érintkezésbe az ipartestülettel a kiállítás rendezése iránt.

Apróbb ügyek.

Wertheimstein Alfréd előterjesztése az állattenyésztési felügyelőség működési körének kiterjesztése iránt nagyobb vitát keltett.

A télen át rendezendő népies gazdasági előadásokról előterjesztést tesz a titkár. E szerint előadások fognak tartatni *Élcsd*, *Nagyszalonta*, *Báránd*, *Komádi*, *Okány*, *Marja*, *Diószeg*, *Szalacs*, *Rév* és *Kimpány* községekben. E tervezetet a földművelésügyi miniszter jóváhagyta. Az előadások január 15-én veszik kezdetüket és minden csütörtökön és vasárnapi napon fognak tartatni.

A löverseny rendező bizottság bejelenti, hogy versenyegyletet alakított, melynek elnökévé gróf *Tisza Istvánt* választotta meg s az egyesület ügyeit egy 18 tagú választmány intézi.

Elfogadják a jelentést a lötenyésztési jutalomdíj kiosztás eredményéről.

Felolvassák a megyei közigazgatási bizottság pártoló határozatát a gazdasági ismétlő iskolák létesítése tárgyában, melyet az egyleti választmány köszönettel vesz tudomásul.

Beöthy László főispán úgy véli, hogy ilyen mintagazdasági iskola *Nagyszalontán* létesíthető legalkalmasabban és ajánlja, hogy a gazdasági egyesület ez iránt tegyen lépéseket.

Az indítványt a választmány elfogadja s a lépéseket a mintaiskola létesítése iránt mihamarabb megteszi.

Bereczky Géza előterjeszti, hogy a szőlőművelés már igen előhaladt *Biharmegyében*, de egyuttal elszaporodtak a különféle szőlőbetegségek is, melyek ellen leghatékonyabb a permetezővel való védekezés. Hogy a szőlőgazdák megismerhessék a különféle permetező készülékeket, indítványozza, hogy a jövő év május havában permetező készülék kiállítását rendezzenek.

Az indítványt egyhangulag elfogadták és díjakkal fogják előmozdítani annak sikerét.

Az elnök lemondása.

Szabó József elnök bejelentette, hogy előhaladott kora miatt a márcziusi közgyűlésen lemond a Gazdasági Egyesület elnökségéről, tehát a választmány gondoskodik új elnökről.

A jelenlevők kérlelni kezdték az elnököt, hogy változtassa meg szándékát, ami azonban ez ideig nem sikerült.

Szabó József az egyesületnek már 32 év óta tagja.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, december 20.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	— — — — —
Buza áprilisra	— — — — — 7.96
Uj tengeri	— — — — — 5.—
Rozs okt.	— — — — — 6.47
Zab okt.	— — — — — 5.08
Káposzta, repce, aug.	— — — — —

Bécs, december 20.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	— — — — — 869.60
Magyar hitel	— — — — — 871.—
Államvasut	— — — — — 319.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. december 20-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	115.75
Magyar koronajárdék	94.70
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 ¹⁰ / ₁₀₀	120.—
Magyarvasúti kölcsön ezüstben 2 ¹⁰ / ₁₀₀	99.75
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	118.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.75
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	94.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	159.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	187.25
Oszták járadék papírban	98.40
Oszták járadék ezüstben	98.20
Oszták járadék aranyban	116.25
Oszták korona járadék	99.25
Oszták államsorsjegyek	187.—
Oszták magyar bankrészvény	903.—
Magyar hitelbankrészvény	370.75
Oszták hitelintézeti részvény	370.25
Párisi vista	819.25
20 frankos arany (Napoleon'or)	121.30
Németbirodalmi márka	9.61
London vista	47.92
20 márkás arany	11.81

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidlinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks** mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, amennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad 1899 december hó

Nagyvárad légszeszgyár
Az igazgatóság.

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

DÉRY JÁNOS

üveg- és porcellán kereskedésében Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Az üzlet nagyobb átépítése miatt

→ mélyen leszállított áron kiárusítatnak ←

majolika és porcellán diszmutáruk, *étkező, teás, kávé, mos* és többféle *üvegtárgyak* és *üvegáruk, lámpák, tükrök, képek, képke-retek*; rendkívüli olcsó és alkalmas

karácsonyi és újévi ajándéktárgyak

nagy választékban kaphatók, míg a végkiárusítandó tárgyakból a készlet tart.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Tisztelettel

Déry János.

Nagy Karácsonyi Occasíó!

Egy méter
tisza selyem, ruhára
45 kr.

Egy méter
blous bársony
30 kr.

Egy vég

p a m u t v á s z o n

23 méter **4 frt.**

Mit vegyünk karácsonyra?

Hasznos tárgyat!

Hol vásároljunk?

Megbízható üzletben!

Egy vég sifon

23 méter **4 frt.**

Évi zárulatunk alkalmával több cikket mélyen leszállított áron kiárusítunk; ezen rendkívüli alkalomra a nagyérdemű közönség és tisztelt vevőink szíves figyelmét felhívjuk.

Számos látogatást kérve,

tisztelettel

Kunz József és Társa cég

Nagyvárad, Szt. László-tér 1. sz.

Kivonat az eladásra kerülő cikkekéből.

Egy ruhára való kreton szövet 1 frt 35-től 1 frt 70-ig.
Egy ruhára való barchet szövet 1 frt 40-től 1 frt 80-ig.
Egy ruhára való divat szövet . . . 2 frttől 3 frtig.
Egy ruhára való tiszta gyapju kasan . . . 3 frt 60 krig.
Egy méter ruha és blous bársony . . . 30 krtól 1 frtig.
Egy méter ruha és blous selyem 45 krtól 1 frt 20-ig.
Egy méter finom női posztó . . . 40 krtól 65 krig.
Egy méter legjobb minőségű tenisz velez . . . 20 kr.

Összes maradékok teljes elárusítása. Egyes ágy- és asztalterítők, függönyök, szőnyeg és butorszövet maradványok mélyen leszállított áron.

Karácsonyi ajándékoknak még ajánljuk dus raktárunkat a következő cikkekben: Posztó, harász, chenille, selyem fej- és nyakkendőkben. Női blousok, nyakdiszek, kötények, szoknyák mindennemű fehérnemű, táskák. Férfi nyakkendő, ing, gallér, kézelő stb.

Egy pár fekete női
harisnya **37 kr.**

A legszebb disze a szobának egy gobelin kép.

Szép gobelin képeinkre különösen felhívjuk a n. é. közönség figyelmét.

Egy pár férfi
harisnya **30 kr.**

1 vég 23 méteres erős házi vászon 4.-
1 vég 23 méter finom házi vászon 5.-
1 finom kávé abrosz 6 csemege kendővel 1.50
1 finom tiszta czérna teríték 6 asztal kendővel 2.80
Fél tzt. tiszta czérna törülköző 1.50
Fél tzt. zsebkendő . . . . . 40 krtól 60 krig
Fél tzt. vászon zsebkendő fehér és színes 75 krtól 1.25-ig
Egy női ing, szép kivitelű diszítéssel 90 krtól 1.50-ig

Kimaradt egyes fehér abroszok, abrosz nélküli asztal-
kendők, a kirakatban megsárgult férfi és női fehérne-
mők mélyen leszállított áron lesznek kiárusítva.